

ნი და მალევე ცალკე კარგის სიმღერა დაკვირვება, ცალკე იმ სამადლო-ბელ სპეციალად, რომელიც მიუძღვის მამქარს, მისს უსტაბაშა და მის თავ-ნაზარდობდით იმ ბუნებისაგან და-ჩაგრულ უსინათლოთა წინაშე, რომ-მდინე ჰამქარის წყალობით სწავ-ლოდენ აშუღისა და სახანდრის ხე-ლობასა, გამოდიან დამკვრელებად თარისა, ქიანურისა და სხვათა ჩვენის ხალხის საყვარელ საკრავთა და ამ გვირგვინ ბატონისა შრომით შოუ-ლოდენ ლუკმა პურს და სახსარს (სტორიას).

სოფ. ბაჟურცისკე (სიღნაღის მა-გიდარ მოტრიალდა ეს წელი-წლი და გავიქირა საქმე ყოველგვარ-მა სპორტემ. ხორაველ-სანოვანს სიძვირეს კიდევ არ ვინაღვლებდით, რომ ფეკილიც ცოტა არა ძვირობ-დეს. პირველის ხარისხის ფეკილი ის-ტელება 1 მან. 80 კაპ., მეორისა — 1 მ. 60 კ., მამინ, როდესაც თელა-გში ეხლა ფეკილი ფუთი 1 მ. 32 კ., და 1 მ. 40 კ. არის.

სასამაონო ამბავი ჩვენში აფთია-ქის განარავია. ჩვენი სოფელი ისეთს აღვას არის, რომ გარშემო ბევრს სოფელს შეუძლიან მიჰმართოს ამ აფთიაქს და ხელი გაიმართოს. ერთი მტკრნალიც რომ დაგვინიშნონ, სწო-რედ დღად სამადლობელი საქმე იქ-ნება.

მეორე სასამაონო ამბავი ის არის, რომ ნელ-ნელა ფებს ეკიდებს თავ-განაძევა ტყეების დაცვა და ამხანა-გურად სარგებლობა იმის მიხედ-ვით, თუ ვის რა მონაწილეობა აქვს. აქ მამასახლისად აირჩიეს თ. ლ. დ. ა. გ. რომელიც სოფელს ძალიან უხარდა. ეხლა მთავრობაზე დამოკი-დებული, დამატკიცებს თუ არა თავ-გადიშვილს მამასახლისად.

დაბატ სოფელი

(მოწერილი ამბავი)

ს. კარალეთი (გორის მაზრა). ღმერთმა ერთმანეთის ახლო-მახლო მტრობისათვის დაგვასახლოა. ეს სიტყვები უთუოდ კარალელ კა-ციის ნათქვამია. აქ სულ ერთმა-ნეთის მტრობაში და ქიშპობაში აღარც ბრუნდნენ დროს. ავი, ცუდი სა-ხელიც აქვს ამ სოფელს მთელს ქართლში. ასე გამოვიჩინა: „არ ვიცით შვილთა, კარალელები რაცა ხართ?

ლო ამისთანა მშვენიერი და ამ მშვე-ნიერების დანახვად იმან თავისდა უნებურად ჩაიჩოქა.

— ნენე, ნენე!.. ჩაპურჩულა იმან ნენეს მოწიწებით; გენანება განა, როდეს ამისთანა ლაჩარ კაცს მიჰბო-ვდეს? განა, მე შენი ღირსი არა ვარ?.. არა, ნენე, მაგრე ლაჩარი არა ვარ, ნუ ჰნანობ...
— მა-რა-ლევე, სუფ-რისა-თავ-სა-მადლო-მა-რე... მოისმა ამდროს სი-მღერის ხმა.

დათუა საჩქაროდ წამოხტა ამ ხმაზე და სმენად გარდიქა. იმას ეგონა, რომ სმენამ მოატყუა, მაგრამ სიმღერა არა სწყუდებოდა.
— ისაა.. ისაა... ისა ქიეთობს!.. ღმერთან, რომ ვენახი წამართო!.. დამწუხრად გაიძახდა ის და ხელებს აფეთქებდა.

უცხო კაცმა რომ გამოიაროს და გა-მარჯვება გითხრათ, სალამსაც არ მი-სცემთ; რომ დაულამდეს და ბინა გთხოვოთ, ქერს არავინ აღირსებთო. ერთმანეთისთვის რომ არა ხართ, სხვი-სათვის რა იქნებითო“.

კარალეთში 300 კომლამდე გლე-ხია და სულ ზედი-ზედ, ახლო-ახლო არიან დასახლებული. შენ სახლში რომ ლაპარაკობდე, შენი მეზობელი გაიგონებს. არის ერთი გვარი—ბაზა-ნდარაშვილები და მათ ახლო ხარბე-ვაშვილები—40 კომლამდე და ყველას სანათო გადაღესილი ბანი აქვთ, მხოლოდ აქიქ შაქრის თავებით ამოუყვით თავი დარბაზის გვირგვინ-ბანებს, რომლებშიც მერცხლები ბუ-ღობენ. ამ სივიწროვის გამო სიკე-დილი და ავადმყოფობა აქ ხში-რია. იშვიათად შესწყდება სახა-დი და ხურვება, ყვავილი, წითე-ლა და ყივანა-ხველა. ბავშვებს ხომ მუდამ ფერი აქვთ დაკარგული ციბ-ცხელებისაგან.

აი ამ მკიდრო დასახლებაზე ყურა-დლება მიაქცია აქაურმა მეზობლემ თ. ერისთვიშვილმა ჭ ურჩია, გადასახ-ლდით თავსა და ბოლოს სოფლისას, რომელი ადგილიც გინდათ—ამოიჩ-ჩიეთო, მაგრამ გლეხებმა ყურცი არ შეიბერტყეს: „ვერა, შენი ქირი-მე, ბატონო, მამაპაპის მიწა-წყალს, კარმიდამოს ვერ მოაშორდე-ბითო!..“ ნეტა რა კარმიდამოს!

ბნელია ჩვენი გლეხი, ბნელია. სა-მი ადამიანი არ არის, რომ წერა-კი-თხვა იცოდეს. როცა აქაური მწერა-ლი ტერ-არშაკ არშაკუნოვი თავის მრევლში მიდის ახლო-მახლო სოფ-ლებში, გლეხები დაარბენებენ უწყე-ბას ან სხვა ჭალადს, ვინაა მადლი-ანი წავგვიკითხოსო.

კარალეთში, როგორც საზოგა-დოდ ყველა სოფლებში მე-70 წლე-ბიდან დაიწყეს პურის მოკრე-ბა სასოფლო მალახისათვის, მაგ-რამ, ჩვენდა სემწუხაროდ, აქამოდ თითქმის არა გაკეთებულა-რა. შარშან ამოგვიჩნდა მხოლოდ 120 კოდი პუ-რი და 50 მანეთი ფული. ყოველ წლივ-კი იკრიბებოდა სოფლიდან კომლზე 2 ჩანახი, სულ 300 კომლზე წელიწადში 600 ჩანახი. სად არის, სად გაჰქრა ეს ამოდენა ქირახული, რომ 120 კოდზე დადგა? ეს 120 კოდიც ამ შემოდგომაზე საჯაროდ გაჰყიდეს, ფულად უნდა ვაქციოთო, კოდი მანეთად (?)... საწყალს ქვრივ ოხრებს-კი ერთი კოდიც არ მიჰყი-დეს, რომ საცოდავებს თავის წვრილ შვილისთვის დაეუქვათ და ექ-

სუფრულის სიმღერა-კი უფრო და უფრო მკაფიოდ მოისმოდა.

— ჩემი ბრალი არ არის, ღმერთო!.. ჩაჩოქით და ხელებ მალლა აპყრობით წამოიძახა დათუამ და ცრემლ-მორე-ულმა მერე თავისი მითრთოლარე ტუჩები მოწიწებით ნენეს ჩათბუნე-ბულ ტუჩებს შეუერთა, რომლებიც დათუას ტუჩების შეხებაზედ ოდნავ მითრთოლდნენ.

VI.

ისაკა ქამიაშვილს ბალკონზედ სა-ნთლებით გაჩაღებულ ტაბლას გარს შემოსხრომოდნენ; სამჯავროსა ჭ პო-ლიციის ბოქაულები მოაჯირებისკენ ისხდნენ, ტაბლის თავსა და ბოლოს—გიგო და ლევანი, ისაკა და იმისი შვილი ილა ბოქაულების პირდაპირ, კედლისკენ.

ყველანი მომხიარულებულები იყ-

მიათ. წრეულ სოფელმა ერთი ბელე-ლიც იყიდა პურისათვის, რომელიც 300 მანეთამდინ დაუჯდა.

მოსავალს კაი პირი უჩანს. ბალა-ხებიც კარგია. ხეხილიც ბლომად მოდის წრეულ. ამ ბოლოს ხანს ძრი-ელ სიტყვები დაიქრა.

გ. ბ—შვილი

სოფ ბორჩხა (ბათუმის ოლქი), 24 მაისი. შარშანდელმა ზაფხულმა ჩვენში ჩინებულად და „საღამად“ ჩაიარა, თუმცა აგერ-აგერ იყო ცხრო (ქართული მაჰმადიანები აგრე ეძახიან ციებას), მაგრამ მაინც ზაფხულის რაზი (კმაყოფილი) ვიყავით. ნოემბრის დადგემა-კი ამ მშვიდობიან ზაფხულს უცხად უკულმა მოუტრიალა ბელ-ილბალი. მიზეზი იყო „კოლერა“. ეს კოლერა მოგვიტანეს ახალმა ჯარის-კაცებმა ყუბანიდან, რომელნიც და-დგნენ ართვინს. აქაურნი მცხოვრები ნი უკოლეროთაც არ იყვნენ მათი რაზი, და ეს უბედური სენიც ზედ მეტად მოგვიძღვნეს იმათ ბათუმისა და ართვინის ოლქში მცხოვრებთ. ბევრ ქალს მოაძებნინა სხვა ქმარი და ახალი ტანისაშოსიცა, რადგან აქაურებში ხოლორით უფრო მამა-კა-ციები იხოცებოდნენ, ვინემ დედაკა-ციები. ამ ჯარის-კაცთ მოყვანა ართ-ვინს და მეორე დღეს რამდენისამე „ყახანის“ ავად-გახდომა ხოლორით ერთი იყო. იმათგან გადაედო სხვებს და თქვენს მტერს იმისთანა „შელა“ მკითხველო, როგორიც ამათში დაა-ტრიალა ხოლორამა. დღემ რამდე-ნისამე კაცის სიკვდილის მოწამე ვი-ყავით, თუ სოფლებში და თუ ბა-თომ-არტვინის გზაზედ. ვინც-კი იმა-თის ბარგის ამომტანი მენაგენი იყ-ვნენ ბათომიდან ართვინს, სოფ. კა-ტახის მცხოვრებნი, მათ შორის ხუ-თი კაცი სამის დღის განმავლობაში გამოასალმა სენმა ამ დუნისა. ერთს კაცს ოთხს! შვილსა და ორს ცოლ-ში ერთი სული აღარ შერჩა.

ბევრს არა სჯეროდა თუ ეს ხალ-ხი ხოლორით იხოცებოდნენ, და გა-იძახოდნენ, ართვინის ყურძენსა და მქადს უწყენია და იმით არიან მკვდრებო. მაგრამ საკვირველი ეს არის, რომ შარშანდლამდის არა ჰხო-ცავდა აქაურებს ართვინის ნაქები ყურძენი და მქადი, და რალა მამინ დახოცა. ან არა და ცხელის წყლით მოხელილ და გახურებულ კეცზე გა-მომცხვარ მქადსაც ვადურჩა ბაცი-ლები? აქაურს ყურძენსა და მქადს რომ აგრე ეხოცნა ხალხი, აქამდის, მგონი, ამ ქვეყანაში ერთი მაჰმადი-ანი აღარ დარჩებოდა წამლად.

საზოგადოდ, აქაურობაში ძალიან იკლო ყურძენის მოსავალმა. სიმინდს ხომ ძალიან ცოტად სთესენ, ასე რომ თითქმის სამი-ოთხის თვის სარჩო არავის მოუვა. მიზეზი ამისა ის-კი არაა, რომ დათესონ და არ მოუფი-დეთ, არა, უფრო თუთუნის მოყვანას ეტანებიან აქაურები, მომეტებულად ართვინის ოლქში მცხოვრებნი; და მართალი უნდა ვსთქვათ, მართო ამ ოლქიდან შარშან გაუტანიათ ოც-და-ათი ათას ფუთამდის თუთუნი რუსეთის ფაბრიკანტებს. როგორც ამბობენ, კარგის ჯიშის თუთუნიც მოჰყავთ. თუმცა ძალიან იაფად ისყი-დება, მაგრამ მაინც ერთად ერთი სახსარი ეგ არის აქაურებისათვის. ამიტომაც აქ ძალიან ძვირობს სი-მინდი, თითქმის ოცა 10—12 კაპე-კად იყიდება და იმასაც ვეღარ ვშოულობთ ხანდისხან. კიდევ ღმე-რთმა უშველოთ კახაბრის მცხო-ვრებთ; აქაურებს, კახაბერი რომ ახლო არა ჰქონდეთ და იქ ბევრი სიმინდი არ მოდიოდეს, არ ვიცით, რა გვეშველებოდა. ამათ კიდევ არა-ფერი უჭირთ, ამიტომ რომ თუთუ-ნიდან აღებული ფული მაინცა აქვთ, ხოლო ვისაც ეს თუთუნის ფული არა აქვს და არც სიმინდი მოუფი-და, იმისი საქმეა გაჭირებული. შარშან შევშეთ-იმურხევის საბოქაუ-ლოში (ართვინის ოლქში) ძლიერ მტირე იყო ქირანახულის მოსავალი; თუთუნი იქ სულ არ მოდის თითქ-მის. მაგრამ იქაურმა ადმინისტრაციამ თავის დროზე შეატყობინა თურმე სადაც ჯერ იყო, და ხანინდგან ორასი თუმანი უსესხებიათ რამდენ-სამე წლით იმათთვის, ვინც უფ-რო გაჭირებულია სარჩოს უქონლო-ბით. ძალიან კაი საქმეა, სწორედ! ცოტათი მაინც ხელს მოუწყობს ეს ფული ამ დამწეულთ სანამდის ახა-ლი ქირანახული მოასწრებდეთ ფუხ-რებს (ღარიბებს).

შემოდაც მოგახსენეთ, აქაურების ერთად-ერთი სარჩო თუთუნია-მეთქი. აქაური კაცი თუთუნოდ ვერ გას-ძლებს ისე, როგორც თევზი უწყ-ლოთ. უნდა მოგახსენოთ, რომ ბო-რჩხაში ერთი „სოტნა“ პლასტუნების პოლიცისა სდგას და ზაფხულობით, რასაკვირველია, ბანაკად გადიან სა-სოფლო ადგილებში. ამ სამის წლის წინად თურმე ამ სოტნის უფროსი გაუჯავრდა აქაურს მცხოვრებთ და, სადაც საზაფხულოდ იდგა ჯარი, იმის ახლო-მახლო თუთუნის და-თესის ნება არ მიეცა, და ამ სო-ფლის სარჩო-საბადებლიდან ააღები-ნა ხელი ფუხარს. თურმე ექიმებმაც

— ექსტრა, ექსტრა!.. ისაკას სა-დღეგრძელოდ!.. დაჰსჯიყვილა პოლი-ციის ბოქაულმა და ქიქა აივსო.

სხვებმაც შეავსეს და ქიქების ქაზა-ჭუხი აჰსტენეს.

— ისაკა!.. სახლის კარგა მოშო-რებიდგნ-დაუძახა ვიღამაც ისაკას ამ დროს. ქიქების ქაზა-ჭუხი შეჰსწყი-ტეს და იქით მიიხედეს, სიადგანაც ხმა მოესმათ, მაგრამ სანთლიანის თვალით ვერა ვაარჩიეს-რა. ისაკა-კი სასეე ქიქით წამოადგა და დაიძახა: — ვინ არის?!

— აბა, ცოტა ხანს ეგრე გაჩერდი!.. — ვინა ხარ...
თოფის გრილობა ისაკას სიტყვა გა-აწყვეტინა.

სანთლები ჩაქრა. მოისმა ქურქლის ლაწა-ლუწი, მაგიდების ბრახა-ბრუხი

დასტური დასცეს სოტნის ქვროსს ხათრიზა და ექიმები, რომლებიც არ მისცა თუთუნის დათესისა რა-გან თუთუნის სენი — განა, კაცის კაცებს მუდამ სურდო ექნებათო. სიმინდიც ვეღარ დათესეს, რადგან ყახანები ჯერ დამწიფებას არ აცლი-დნენ, რომ შეუწყვა-მოუხარშავს „კო-ტოშებს“ აძღვობდნენ თურმე, და ფუხარას მართო ჩალო-და მიჰქონდათ შინ.

18 ს ამ მაისს მოხედა ამ საბარლო ხალხს ღმერთმა და აქვე მობრძანდა კორპუსის კომანდირი თ-დი ნ. ამი-ლახვარი თავის ამალთა და დივიზიის გენერალითა. ვილაც დალოცვილმა გააუფლენა საჩივარის მიართვევა თ. ამილახვართან ამისა გამო და, როცა ყველანი თავ-მოყრილნი იყვნენ და-სახვედრად მისს ბრწყინვალეებისა, გადასწყვიტეს ვიჩივლოთ, იქნება რამე გვეშველოსო. მობრძანდა მათი ბრწყინვალეობა, მიესალმა ყველას, გამოჰკითხა ბევრს მათგანს სახე-ლი და გვარი და დიდად სასი-ამოვნოდ დაურჩა, რომ ვაიგონა მათგან ძველებური ქართული გვარე-ბი, რომელიც ყველა თავდებო-და „ძე“ თი. შემდეგ გამოვიდა აქაუ-რი მუხთარი (მამასახლისი) და მოახსენა ის გაჭირება ხალხისა, რაც ზემოდ მოგახსენეთ. ძალიან გააკვირ-ვა მათი ბრწყინვალეობა ამისთანა გან-კარგულებამ და გადაუთარგმნა დივი-ზიის ექიმს იმათი საჩივარი. ბოლოს ჰკითხა, მართლა სწყენს ჯარის-კაცებს თუთუნის სუნიო? იმანაც მოახსენა: არამც თუ საწყენია, სასარგებლოც არის ჯარისთვის თუთუნის სუნიო, მეტადრე ახლა უფრო სასარგებლოა, რადგან დღეს თუ ხვალ ხოლორას მოველითო. ექიმმა მოახსენა თ. ამი-ლახვარს, რომ მე არ ვიცი რომელ წიგნიდან ამოვიკითხეს ექიმებმა, რომ ვითომ თუთუნის სუნი ჯარისთვის საწყენი იყოსო. ართვინში რომ მი-ვალთ, გამოვიკითხავ ექიმებს, თუ საიდან იპოვნეს ამ კანონის წიგნიო. მაშინ უბრძანა კომანდირმა სოფლე-ლებს, დარგით თუთუნი და, თუ და-გიშალონ, მე შემატყობინეთო. მეო-რე დღეს ფუხრებმა მოხსულ და და-მხადებულ მიწაზე დარგეს თუთუნის ნერგი და ორმოც მოსახლე კაცის ცოლშვილი მათის ბრწყინვალეების-თვის დღე და ღამ მლოცველია. ახ-ლა აქაურები ამას გაიძახიან, ღმერ-თო, შენ გაუმარჯვე ჩვენთვის გულ-შემატკივარსო?

თ. ივანე ჯავახი

და რალაც მძიმესი და რბილის ზა-თხანი.

— უი, უი!.. კვილით გამოცვი-ვდნენ სახლიდან თოფის გრიალზედ ზაზე და იმისი ქალები.

— ვინ?!.. რა?!.. როგორ?!.. სადა?.. სანთელი? ყველა იქ მყოფი, უეცარის შემთხვევით გულ-გახეთქილი გაიძახდა დაბნეულად და გონს ვერ მოსულიყო, თუ თავს რა დაატყდათ. უმცროსმა ქალმა გამოარბენინა სა-ნთელი, რომლის შუქზედაც იქ მყოფთ შემდეგი სურათი წარმოუდგათ: მაგიდებს შუა, ქურქლის ნამტყრე-ვებთან ერთად, გულ-გამგირული ისაკა ღვინოსა და სისხლში დატყავდა.

შ. არავისპირელი ვარშავა.

საზოგადოებრივი

(ე. ზეზინი)

I

გენრიეტა დე-მორველი ოც-და-ექვსის წლისაა. ექვსი წელიწადი, რომელიც გათხოვილია და ჯერაც ვერ არმოდებია, რომ ცოლ-ქმარ შორის ერთმანეთის დალატა შესაძლებელი იყოს.

უყვარს ქმარი, მოსწონს მისი ქუა, კახა უღვაწები, ხასიათი და გულსტუები. ექვს წელიწადს გენრიეტა გიყვებოდა ქმარის სიყვარულით. ღირსიც-კია, ღმერთმანი, ამ სიყვარულისა. ბ-ნი მორველი ძლიერ მზარული კაცია და კარგი მოსაუბრე. ცოლი ძლიერ უყვარს, მაგრამ უფრო ძლიერ უყვარს საზოგადოდ ლამაზი ქალები და ეს არა ერთხელ დაუბუკებია.

გენრიეტამ შემთხვევით შეიტყო, რომ ქმარს სხვა სატრფო აუჩენია. შემდეგ ისიც დამტკიცდა, რომ ეს ტურფა პირველი მეტოქე არა ყოფილა გენრიეტასი.

დარდი, ჯავრი, შეურაცყოფილი სიყვარული და სასოწარკვეთილება! უმეკამ, მაგრამ ამპარტუანმა გულმა პატიება და შებრალება არ იცის! ან როგორ უნდა აპატოს ქალმა იმ კაცს, რომელმაც ასე ურცხვად შეიღობა უწმინდესი გრძნობა—სიყვარული. არასოდეს! შორს... მოლაღატევი შორს... მტარვალა! შორს... ჯალათა! უნდა გავიყარნეთ, გავიყარნეთ უსათუოდ!..

მერე ვინ მისცემს ნებას?... შეიყარნენ ქმრისა და ცოლის ნათესავები. ბრძოლა!.. ვინ რას იტყვის? მთელს ბაღაშში თავი მოგვეკრებო! მოხუცი დიდი-დედა. ვასათხოვარი უმცროსი და! დედა სტირის რე მუდარება; დედა-მთლიც სტირის და ემუდარება; ქმარი თავს იკლავს; მოძღვარი სულ-გრძელობას უქადაგებს და ქვირი დედა, გამოცდილი ქალი, უჩრჩევს: ქმართან გაყრა არაფერი სასარგებლოა! ქმარი რა გაეწყობა? გენრიეტა ქმარს აღარ გაეყრება, მაგრამ ერთად ცხოვრება-კი... არასოდეს!..

შვილები არა ჰყავს, თითონ კარგად მიღარია, დედასთან იცხოვრებს და დარდას და ნაღველში დაჰოვებს უკანასკნელს ექვს სიცოცხლისას.

მშვიდობიანად დაშორდნენ ერთმანეთს. ხალხი ამბობს:

— საბრალო ქალი!... მაშ რა ექმნა? ბ-ნი მორველი საზოგადოებრივად, გარყვნილი კაცია!...

II

გენრიეტა დე-მორველი ოც-და-ექვსის წლისაა. ოთხ თვეს ძლიერად გლოვობდა. ცოტათი გახდა კიდევ, მაგრამ უფრო-კი გაღამაზდა. დარდასაგან წიგნების კითხვას მიჰყო ხელი. არავის იკარებდა, გამოცდილი ვერც დედას გარდა.

ოთხ თვის შემდეგ გენრიეტას დარდი ცოტათი გადაეყრა გულიდან. ხალხშიაც გამოჩნდა. გული დაუშვიდა. როცა ლალატებდა ლაპარაკი ჩამოვარდებოდა, გენრიეტას გაღმებოდა ხოლმე. კიდევ ოთხის თვის შემდეგ გენრიეტას წიგნები მოჰპყრო. გული უნდა გაერთო. თეატრი, სკარადა, სტუმრები. ქმრის სიყვარული განელდა. არა, მართლა რომ ექვს კაცმა, განა ისე ძლიერ უყვარდა ქმარი?

წლის გასულს გენრიეტა შეჰხვდა

ერთს ახალ-გაზდა კაცს. მოხდენილი, დინჯი, ნაზი... ქმარს-კი არა ჰგავს, — საძაგელს!.. ერთ ორ კვირად გენრიეტას ის მოეწონა და იმასაც გენრიეტა...

ხალხი ამბობს:

— რა კარგად იქცევა გენრიეტა, რა ძლიერ ჰყვარება თავისი ქმარი!...

III

გენრიეტა დე-მორველი ოც-და-ექვსის წლისაა. ძლიერ ლამაზია. ბევრს მოსწონს. ახალ-გაზდა ქალებსაც კი უყვართ. კარგად დარბობს აძლევს ხოლმე. დედ მიმასთან აღარა სცხოვრობს. ეხლა თავის დედასთან არის, გამოცდილი ქალთან. ყოველ დღე საღი-ლაღ მოდის დინჯი და ნაზი ყმაწვილი კაცი. გენრიეტამ არ იცის, დარდა რას ჰქვია. როცა ქმარი მოაგონდება, ჰგრძნობს: ვაპატე ლალატია...

საბრალო! მართლა რომ სთქვას კაცმა, რა დაუშავებია საიმისო? ნეტა, რად ჯავრობდა გენრიეტა, ქმარმა რომ უღალატა? სიყვარული—ერთად ერთი სისარულია.

ერთხელ ქვირილა დედა, ცხოვრებაში გამოცდილი, უთხრა გენრიეტას:

— გამოტყდი, რომ მართალს გირჩევიდი, ქმარს არ უნდა გავყოდი.

— მართალს და ეგრე? ნეტა სულაც არ დაგვარებოდი.

დედამ დიმილით უპასუხა:

— მერე ვინ გიშლის შერიგებასა. ძლიერ გაეხარება, რომ შეურიგდე.

— მირჩევ?

— რასაკვირველია!

გენრიეტა ქმარს შეურიგდა და თანაც გააცნო დინჯი და ნაზი ყმაწვილი კაცი.

ხალხი ამბობს:

— რა კვიანი ქალი გენრიეტა, რა კარგად მოიქცა, რომ ქმარს შეურიგდა!..

კათალიკოსნი საქართველოს ეპისკოპოსნი

(488—1811 წ.) *

- პრიტივოსანი. 1541 წ. (?)
- ზაპარია. 1543 წ. (?)
- სიმეონი. 1544—1548 წ. (?)
- იოსებ. (ოქროპირი) 1546—1555 (?)
- ზაბედი. 1552 წ. (იხ. Гуджар 53 გვ.) (შეცდომა, ვგონებთ).
- ნიკოლოზი. 1542—1558 წ. ამან ასხურა იაზმით სიონი და სხ. ტფილისის ტაძარნი, შებილწყლის თათართან, მეფე ლუარსაბის ბრძანებით. დაესწრო გარისის ბრძოლას და ლუარსაბ მეფის სასიკვდილოდ დაკოლვასა 1558 წ. (ქ. ცხ. 283 გვ.)
- დომენტი. 1558—1560 წ. ხოლო მომკვდარიყო კათალიკოსი გერმანე (1540 წ.) და მეფესავე ლუარსაბს დაესვა ნიკოლოზი. მოკვდა ნიკოლოზი და ამან სვიმონ მეფემან დასვა კათალიკოსად დომენტი. (ქ. ცხ. II ნაწ. 25 გვ.) ამა დომენტის მართავს ხელ-წერილი „ყოფად მოარჩილებასა შინა“ ახლად ხელდასხმულთა ეპისკოპოსთა—მტყვერმანიის კეთილ-დღეობა სრულიადაც არ შეირყევა, სამხედრო სიტუმა საერო მოღიციებად რომ შეიცვალოსო. და რომ საერო მოღიციე უზრუნველ ჰყოფს გეომანიის გარეშე მტერთაგან, ამას საკმაოდ ნათლად გვიჩვენებს ისტორია. გაიხსენეთ ნიკოლოზის (1556—1573 წ.) და კუმურდოელმა იოანემ (1544—1598 წ. Мухет. акт. 235 გვ.) ამის დროს ანტიოქიის პატრიარქი დიოგენისი ჰსწერს ათაბაგს მუხ-ჯაბუყს და მაწყვერელს ნებას აძლევს „თვით აკურთხებდნენ. საათაბაგოს ეპისკოპოსებს“. გრამოტა ესე მოიტანა (ბოლოვნება) გრიგოლმა. ამა გრამოტის სისრულეში მოყვანას წინააღმდეგად დომენტი. (იქვე 236 გ. და ვახ. ისტ. 287 გვ. შენიშ. ბაქრაძისა).
- ნიკოლოზი. 1561—1584 წ. ბარათაშვილი, ვგონებ, ძმა საჩინო ბარათაშვილისა. (ж. Бел. мушр 154 გვ.)
- დონსი. 1581—1587 წ. Гуджар. 37 და 108 გვ. (ჩვენ შეცდომად მიგვანია ამ სახელით კათალიკოსი, ეკუთვნის დ. ფურცელაძეს).

უცხოეთი

გერმანია. ამ წამად გერმანიაში დიდი ბრძოლაა განაღებულ სხვა-და-სხვა არჩევანების გამო. უფრო თავგამოდებულია სოციალ-დემოკრატთა დასი. ამ დასის ხელმძღვანელ კომიტეტის წარმომადგენელთ ხუთადგანაწილეს მთელი გერმანია და მოგზაურობენ სხვა-და-სხვა ქალაქებში აგიტაციისათვის. უმთავრესი მოღვაწენი ამ საქმეში არიან: ბებელი, ლიბკნეხტი, ზინგერი, გრიუნბერგი და ვოლმარი. ამ სახით თუმცა უმთავრეს წარმომადგენელთ მიატოვეს ბერლინი და სხვა ქალაქებში იღვწიან, მაგრამ თვით ბერლინიცა გაცხარებული ბრძოლაა სოციალ-დემოკრატთა და თავისუფალ-მოაზრეთა შორის. მართალია, 1090 წ. სოციალ-დემოკრატთა კანდიდატებმა 126,317 ხმა მიიღეს, თავისუფალ-მოაზრეთ მხოლოდ 75,000 და კონსერვატორებმა — 34,376, მაგრამ სოციალ-დემოკრატებისა მხოლოდ ორი კანდიდატი იქმნა ამორჩეული. ეს იმისთვის მოხდა, რომ დამატებით არჩევანების დროს ოთხის ოქტის კონსერვატორებიც თავისუფალ-მოაზრეთა კანდიდატებს მიემხრნენ. ეხლა-კი, როგორც ზემოთაც მოვიხსენეთ, სოციალ-დემოკრატთა დასი გულ-დადებით მოქმედობს გერმანიის ყველა დაბა-ქალაქებში თავისუფალ მოაზრეთა წინააღმდეგ. იმედიც აქვთ გვიმარჯვებთ მომავალ არჩევანებზედ. მაშინ გერმანია შეიქმნება სამეფოდ თავისუფალ მოაზრეთა-კი არა, როგორც აქამდე იყო, არამედ სამეფოდ სოციალ-დემოკრატთა.

საქმე ისაა, რომ ორივე ხსენებული დასი ებრძვის მთავრობის პოლიტიკას, ხოლო სხვა-და-სხვა გზით-კი.

— თქვენათ—ეუბნებიან სოციალ-დემოკრატები თავისუფალ-მოაზრეთ, მთავრობას არ ეთანხმებით მხოლოდ ჯარის რაოდენობაზედ, ხოლო ჩვენ პრინციპიალურად ვეწინააღმდეგებით არსებულ სამხედრო წეს-წყობილებასა.

გერმანიის კეთილ-დღეობა სრულიადაც არ შეირყევა, სამხედრო სიტუმა საერო მოღიციებად რომ შეიცვალოსო. და რომ საერო მოღიციე უზრუნველ ჰყოფს გეომანიის გარეშე მტერთაგან, ამას საკმაოდ ნათლად გვიჩვენებს ისტორია. გაიხსენეთ ნიკოლოზის (1556—1573 წ.) და კუმურდოელმა იოანემ (1544—1598 წ. Мухет. акт. 235 გვ.) ამის დროს ანტიოქიის პატრიარქი დიოგენისი ჰსწერს ათაბაგს მუხ-ჯაბუყს და მაწყვერელს ნებას აძლევს „თვით აკურთხებდნენ. საათაბაგოს ეპისკოპოსებს“. გრამოტა ესე მოიტანა (ბოლოვნება) გრიგოლმა. ამა გრამოტის სისრულეში მოყვანას წინააღმდეგად დომენტი. (იქვე 236 გ. და ვახ. ისტ. 287 გვ. შენიშ. ბაქრაძისა).

წერილი ამაგი

ბერლინიში გამოვიდა ახლა ბრძოლა-რა კლასის, სოციალისტებისა. კლასი ამბობს რომ, კარგად დაწესებულ წეს-ლის სმა სუკუტუსო საშუალებაა სოციალისტების სახელდასა.

— გერმანიაში ფაქტობურ, შეჯერობა გვიხსნის, ბერლინისა და მიუნხენის სამე-ნიერო ჯაჭვებზე. შრომელებისა უნდა შედგინონ სამეცნიერო კავშირი, რომელსაც მერე შეუერთდება ჯაჭვებები და სამეცნიერო საზოგადოებას სხვა-და-სხვა ქვეყნებისა.

— გერმანიაში განაღდაცა ამ დღე-ებში 82 წლას მოსუფი პოეტია გოლს-ტი. გოლსტიან ბერლინ სუკუტუსო ლექ-სებზე თურმე გერმანიაში და დანაშაუ-განცელებულია.

— ბერლინიში პოლიციამ აღუკრძალა ქის ე. შაბლესის დანაშაუ წარმოდგენა. ამ დანაშაუ დასურათ-ხადაბულია ბერ-ლინიელი ჯარის-გაცის ბუღალა მდგომარე-ობა და უფროსების სასტიკი საქმე-ლია. შაბლესისამ სასამართლოში იხი-ლეს, რად ამგვარად ამ პოეტის დადგ-მა, და ამ დღეებში გააჩვენეს ამ საქ-მეს.

— კანტონში ამას წინააღმდეგ ჩამო-გრა საბაგრო თეატრი. 23 კაცი იმ-სხეულად და 50 მძიმედ დაზარა-და.

— 10 ივნისს აკურთხებეს გორისის ანსის.

— ამას წინააღმდეგ ნიუ-იორკის სამეცნიერ-ო ჯაჭვების მუშაობა გეოგ მტყ-

კრება განუხსნად, რომ სოციალისტ-ებზე ავრცელდებოდა. ამის დასაბუთებ-ლად მუშაობს წარმოდგენა რნობები. საიდანაც სხვა-და-სხვა სოციალისტ-ებთან ნიუ-იორკში მომეტებული ნაწი-ლად ყსსება გამსდაან სოციალისტ-ებზე.

სასარგებლო ცნობანი

ხილის არაყი. ჩვენში ბევრჯან დიდ-ძალი ხილი ფუჭდება, რადგან სმირად ხელს მუშტარი ანა ჰყავს და სხვაფრე-კი კერ გამოუყენება პატარას. ხელს ანამოქან და ასე ინახვენ საზოგადოდ. რიგისად გამსდაან ხელს მცირე ბაზარი ანა აქვს. მხელას მხოლოდ მისი გას-მობა წესიერად. კარგია ხელსაგან სდა არაყისა. ასეთის არაყის ხელსათვის სა-სუქმდგანელი წიგნებიც არის რუსუ-ლად: გ. ვებერსის, ჩერნოგაზოვისა და მსხრფოვისა.

გაბზარული ქვევრები: მცოდნე კაცებამბობენ, რომ, თუ ქვევრი გაიზო-რა, ან გატყდა ისე, რომ ღვინო გას-დის, კარგია განსარულ ადგილებზე წა-სკას ერთად ახეხილი ახალი ხაჭა და წყალ-დაუსხმელი კარია (ორი წილი ხა-ჭა და ერთი წილი კარია). ესეთს წა-მალს უჩრჩევს თავის ხელის-მოამწარს-ბ-ს წ. რადიამეს რეაქცია რუსულის ყურ-საღისა Сельскій Хозяинъ.

დებემა

4 ივნისი

პატიმარობა. გუშინ მათი იბრა-ტორებით უდიდებულესობანი პეტე-როვს წაბრძანდნენ საზოგადოლოდ.

ბელგრადი. სკუპშინა შესდგა. თავ-მჯდომარედ არჩეულ იქმნა პაშირი, თავმჯდომარეს თანა-შემწეებად: კა-ტრი და ვუკოვიჩი. ხვალ დიდის ამბით დაიწყება კრება სკუპშინისა. სკუპშინა ერთგულობის ფიცა მეფი-სა და კონსტიტუციის მიიღებს.

ბერლინი. აქამდე მოსულია ცნო-ბები მხოლოდ 110 საარჩევნო ოლ-ქიდან; არჩეულია: 16 სოციალისტი, ცენტრის 7 წევრი, 5 კონსერ-ვატორი, 1 წევრი თავისუფალ მოა-ზრეთა დასისა, 1 ნაციონალ-ლიბერა-ლი და ერთიც ელზასელი გერმანელი; კენჭს უყრიან კიდევ 77 კაცი.

ლონდონი. ზედა პალატაში ლორდმა როზბრიმ სთქვა, რომ რუსეთში სპარსეთიდან მოსული კონცესია შესახებ საზოგადო სამუ-შაოსიმ ხოლოდ ნაწილია 1890 წლის კონცესიისა, რომელსაც იმითმ აღა-რა აქვს მნიშვნელობა, რომ ამ კონცესიით მაშინვე არ ისარგებლეს; მინისტრმა დასძინა: „თეირანიდგანა და ინდოეთის მთავრობისაგან მოსუ-ლი ცნობები კონცესიის შესახებ ისეთია, რომ მის წინააღმდეგ არა გვეთქმის-რა“.

5 ივნისი

ბერლინი. გუშინდელ არჩევანე-ბით მოულოდნელიად გამოცხადდა, რომ პატროლოს რიცხვი სოციალ-დემოკრატებისა, რომელნიც თითქმის ყოველ საარჩევნო მაზრაში, საიდა-მიც-კი ცნობანი მოვიდა, კენჭს იყრი-

* იხ. ივერია, № 116.

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა

(გუგიაში, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ).

ავადმყოფთ იღებენ და სინჯავენ ექიმნი ყოველ-დღე, კვირა დღეებს გარდა. დილაობით იღებენ:

ბ. ა. ნავასარდიანი, 11—12 საათამდის იმათ, ვისაც სკირს სნეულე-ბანი: გარეგანი (ხირურგიული), კბილებისა, ვენერიული და ათაშანგი (სი-ფილისი).

ე. მ. ჩაქვანი, 9—10 საათამდის, სნეულე ან: თვალის და ნერვებ-ბისა—ტანში ტკივილებისა.

დ. გ. რუდეკოსკა, 10—11 საათამდის, სნეულებანი: შინაგანი, ბა-ვშვებისა და დედათა სქესისა.

ა. ფ. შრატსკევიჩი, 11 1/2—12 1/2 საათამდის, სნეულებანი: ყურის, ყელის და ცხვირისა.

მ. წ. ქანანაძე, 12 1/2—1 საათამდის, სნეულებანი: საბებიო და დე-დათ სქესისა.

ს. შ. კანანკევიჩი, 1—1 1/2 საათამდის, სნეულებანი: შინაგანი და ბავშვებისა.

საღამოობით მიიღებენ:

ს. მ. ფუგინოვი, 5—6 საათამდის, სნეულებანი: ბავშვებისა და ში-ნაგანი.

ა. გ. ჩუშუკოვსკი, 5—6 საათამდის, სნეულებანი: თვალის და გულ-მკერდისა; ხიმიურად და მიკროსკოპიულად გასინჯავს ნახველს (ხორხს) და შარდს.

ს. ა. გვამსკი, 6—7 საათამდის, სნეულებანი: ათაშანგი (სიფილი-სი), ხორცის კანის და გარეგანი (ხირურგიული).

ბ. ა. ნავასარდიანი, 7—7 1/2 საათამდის.

ე. ა. ფანცაყული, 7—7 1/2 საათამდის, სნეულებანი: ყურის, ყელის, და ცხვირისა (ელექტრონით და ზეგოვით წამლობა) ორშაბათობით, ოთხშა-ბათობით და პარასკეობით.

რჩევა-დარიგების და რეცეფტის დაწერის ფასი ათა შურია; ფასი ექიმთა კრების რჩევისათვის (კონსილიუმისათვის) და ოპერაციებისათვის—მორიგებით.

დირექტორი სამკურნალოსა, დოქტორი მედიცინის ნავასარდიანი.

საზრანგეთის საზოგადოება სიცოცხლის დაზღვევისა

უმაღლესად ნება აქვს დართული 2 იანვარს 1889 წელს იმოქმედოს რუსეთში.

1 იანვარს 1891 წელს საზოგადოებას ჰქონდა თან

სად 72.000,000 ფრანკი

საზოგადოების მოქმედებას მთავრობა

მუდმივ თვალ-ყურს ადევნებს და კონ-ტროლს უკეთებს.

საზოგადოება „ურბანი“ მა 1890 წ.

საფრანგეთში და ევროპის

სხვა სასაქონლოებში დასაჯდება

50.000,000 ფრანკი.

ს. პეტერბურგი,

ნევის პრინციპტი,

№ 13.

უმთავრესნი წარმომადგენელნი საზოგადოებისა ამიერ-კავკასიაში არიან პოლაკი და ამბ., ტფილისს, ველიამი ოვის ქუჩა, სახლი № 10, მეორე გიმნა-ზიის პირდაპირ.

დებულება და პირობის ფურცლები მსურველთ უფასო გაეგნებათ.

(20—9)

საურთიერთო დაზღვევის საზოგადოება ჭირნახულისა სეცევი-საგან

საზოგადოების მმართველობა პატივისცემით აუწყებს მანახაბი-აბ, ხახილიანის ბაღებისა, თამბაქოსა, სპიისა, და ბამბის ნათესობის პატრონთ, რომ საზოგადოებასთან არსდება ცალ-კე განყოფილება ყოველ შემოსენებულის სეტყვისაგან დაზღვევისათვის.

ვისაც სურს ჩაეწეროს საზოგადოების წევ-რად, რათა აღნიშნულ ქონების, დაზღვევის ნება ჰქონდეს სეტყვისაგან უნდა მიჰმართოს საზოგადოების სააგენტოს, რომელიც იმყოფება ვე-ლიამინოვის ქუჩაზედ, ყიფიანისეულ სანოტარიუსო კანტორის ზემოდ. ღიაა დილის 9-დამ ნაშუადღევს 2 საათამდე.

(50—40)

წარმომადგენელი გაეგნებათ დ. ქ. თუთაქი

მ მ ქ ბ რ ხ ნ მ მ მ მ

ს ა ე ა წ რ ო ს ა ხ ტ ი გ უ ი რ ო თ ე ა

ბანდარ-სტეფანოვი

სტფილისის განყოფილება სოლოლაკ. ქ. სან. აღმასრულებლის, ისეიფაა ყოველ-გვარი ახალ-მოღის ნაწარმოები სარფინისა, სა-კუთარ მარხანაში და მზადმზადი:

სხვა-და-სხვა ნაირი არშინი და ახალ მოღის სარფინები. ჩესუჩა ტანთსაცმელისათვის. სარფინის ტანისამოსი ყუთებით სარქუტად. ცხვირსახოცები და თავმოსახვევე-ბი. ნაქსოვი სამომოდგომო იუბკები არშით. სარფინის ფერადი ძაფები ნაძხი ჩულქების საქსოვად.

მზა-მზარეული სარფინის ტანი-სამოსი. პერანგები კაცისა: „ფანტაზია“ და გახამებული პე-რანგები. საცვლები მანდილოსნებისათვის: პერანგები, კოფთები და კალსო-ნები. ჩულქები და წინდები სარფინის ძაფისა.

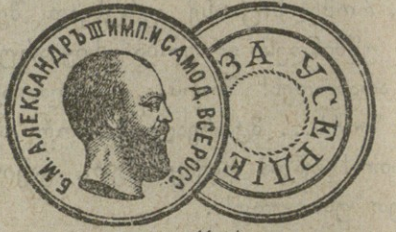
ქარხნის ფასად, იაფად. (35—33)

ტფილ. გამოფენა.

ვერცხლისა

ოქროსი

აღლო თუთაქის

ზეთიანის კრასკების ქარხანა იარმუკაზედ

ბფილისი:

ვიღებ სახლების აშენებას, აგრედვე სახლების შეკეთებას (ремонт) და შეღებვას (полная окраска домов). ვყიდი ფაბრიკის ფასად ზეთს, ყოველ ნაირ ზეთიან და მშრალ კრასკებს, აგრედვე ლიტო-ტიპოგრაფიისა და ამათ მოწყობილებას, კრასკები შეიძლება დაიბარონ სხვა ქვეყნებშიც 20%/ის ზეის გამოგზავნით, დანარჩენი საქონლის მიღების დროს (налог-женнымъ платежомъ). რაც შეეხება კარგი თვისების და კარგა შეზა-ვებულის კრასკის გაყიდვას, ყველა მსყიდველი დარწმუნებული უნდა იყოს რომ უტყუარი იქნება. ჩემის საშუალებით და ჩემის თავდებობით შეუძლიან ყველას ყველანაირის სინდისიანის ხელოსნების შოვნა, მხოლოდ ცოტა ადრე უნდა შეგვაცუბინონ.

(48—17)

აღ. თუთაქი

რუსეთის სავაჭრო და სავაჭრო ბანკი

(ძირის ფული 1.000,000 მან.)

ისყიდება 5%-იანი მომზადიანი ბილეთები I, II, და III სესხი-სა თვეში ხუთ-ხუთ მანათის გარდახდით. მსურველთ შეუძლიან მეტ-მეტეც იხადონ თვე-და-თვე.

ბეთ უნდა იქმნას წარმოდგენილი არა ნაკლებ 15 მანათისა. კუბონები სრული საკუთრება მყიდველისა. ზეის წარდგენის შემდეგ მოგება მყიდველისაა.

დაზღვევა ბილეთისა 65 კაპ.

სააგენტო იმყოფება ველიამინოვის ქუჩაზედ, ყიფიანისეულ სანოტა-რიუსო კანტორის ზემოდ. ღიაა 9 საათამდე 2 საათამდე.

(50—27)

აგენტო დ. ქ. თუთაქი.

საკოპეარციოცაქსლისაგან დაზღვევის საზოგადოება

დაზღვევა ცეცხლისაგან მოძრავისა და უძრავის ქონებისა. სააგენტო იმყოფება ველიამინოვის ქუჩაზედ, ყიფიანისეულ სანოტა-რიუსო კანტორის ზემოდ. ღიაა 9—2 საათამდე.

(50—25)

აგენტო დ. ქ. თუთაქი.

ან სხვა დასთა კანდიდატებთან ერთად და პირველ კენჭის ყრახედ ყველა-ზედ მეტნი მათ შორის იქმნენ არჩე-ულინი; ყველაზედ ძირელ დამარცხ-დნენ თავისუფალნი მოაზრენი რო-სულთაც ერთი კანდიდატიც ვერ აარჩევინეს ბერლინის იმ უბნებშიაც-კო, საცა უმრავლესობა მათი მომხრე იყო. ამ უბნებში ისინი იძულებულ-ნი იქმნებიან კენჭი იყარონ სოციალ-დემოკრატთან და, რასაკვირველია, ზევს ვერას გახდებიან. თუმცა, რაც ამბები გამოცხადდა არჩევანებისა, ვერ მათის მიხედვით შეუძლებელია ეხლოვე გაიგოს კაცმა, რა ბედო მო-ღლის სამხედრო კანონ-პროექტს, მა-ნც მთავრობის წარმომადგენელთ შორის ტრიალებს ის აზრი, რომ შე-საძლოა უარ-ჰყოს იგიო. როგორც ბა ისმის, თუნდ ასეც რომ მოხდეს, მაინც აზრად არა აქვთ, ხელ-მოკრედ დაიხზოვან რეისტაგიო, ხოლო გან-ხრახვა აქვთ კვლავ წარუდგინონ რე-ისტაგს კანონ-პროექტი, ხელ-ახლად შეცვლილი შემოდგომის სესიის გან-მავლობაშიო.

პეტერბურგის ბირჟა, 4 ივნისი.

Table with 3 columns: მან. კ., მან. კ., მან. კ. and rows of market data.

განცხადებანი

უფარის მკვამე წყალი (რაჭა, ქუთ. გუბ.)

სოფ. უწერას ახლად გაიმართა თავის მოწყობილობით სუფთა ოთახები სამზარეულოთი; მზადდება ევროპე-ული და ჩვენებური საქმელები. ფა-სი იაფი.

მ. მ. მურგავი.

სწავლის მსურველთ ინგლისურ ენას. აღრესის დატოვება შეიძლება: ლაბორატორიის ქუჩა, სახლი წური-ნოვისა № 5, ეზოში. აგრედვე კის-რულობს გუვერნიორბას, დღეში რამდენსამე საათით, კარგის ჯამაგი-რით. მურტავი თავდებობს, რომ რი-გიანად შეასწავლის ინგლისურ ენის გამოთქმას, სწორედ ისეთს, როგო-რიც ოქსფორდისა და კემბრიჯის უნი-ვერსიტეტშია მიღებული. იცის ავ-რედვე კარგად ფრანგული ენაც. (3—3)